

УДК 330.341.1

О. Ю. Новодон,
здобувач, Хмельницький національний університет

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ НА БАЗІ ПРИНЦИПІВ ЕКОНОМІКИ ЗНАТЬ

О. Y. Novodon,
doctoral candidate, Khmelnytskyi National University

COMPANY INNOVATION DEVELOPMENT BASED ON PRINCIPLES OF KNOWLEDGE ECONOMY

В статті досліджено погляди сучасних науковців на принципи, на базі яких здійснюється інноваційний розвиток підприємства. Представлений авторський підхід до класифікації та змістового наповнення виділених груп принципів інноваційної діяльності та економіки знань.

In the article the views of contemporary scholars on the principles of company innovative development are analyzed. The author's approach to the classification and semantic content of selected groups of the principles of innovation activity and knowledge-based economy is presented.

Ключові слова: інноваційний розвиток підприємства, принципи, економіка знань.

Keywords: company innovation development, principles, knowledge-based economy.

Вступ. Глибинні трансформації усіх елементів суспільства, що спостерігаються протягом останніх десятиліть практично в усіх країнах світу, спричинені зміцненням орієнтирів розвитку та викликами зовнішнього середовища, в якому визначальним фактором конкуренції та соціально-економічного зростання наразі виступає знанневий чинник, його ефективне використання у ланцюгу “продукування-трансфер-комерціалізація знань”.

Нові умови зовнішнього середовища, спричинені трансформаціями на шляху економіки, що базується на знаннях, вимагають перегляду існуючої моделі управління підприємством та її перебудови для забезпечення інноваційного розвитку на базі принципів економіки знань. У такому випадку підприємство в процесі свого функціонування повинно враховувати не лише принципи інноваційної діяльності, але й принципи знанневої економіки.

Таким чином, визначення набору принципів, на базі яких здійснюється інноваційний розвиток підприємства в умовах економіки знань, є **метою даного дослідження**.

Аналіз останніх публікацій. Дослідженням питань інноваційного розвитку підприємства займаються ряд вітчизняних науковців, таких як М. Войнаренко, В. Геєць, С. Ілляшенко, М. Йохна, В. Стадник, Н. Тарнавська та інші [1-5].

Поняття “економіка знань” розглядається багатьма зарубіжними та вітчизняними авторами, дедалі частіше зустрічається як у науковій літературі, так і у виступах високопосадовців різних країн. Одним із фундаторів теорії економіки знань є Д. Белл [6], значний внесок у розвиток ідей знанневого розвитку здійснили З. Бжезинський, П. Дракер, М. Кастельс, М. Порат, К.Е. Свейбі, Е. Тоффлер [7-12]. Серед праць російських вчених з даної тематики заслуговують уваги роботи В. Іноземцева, Г. Клейнера, В. Макарова, Б. Мільнера [13-15]. Продовжуючи ідеї західних вчених, дослідженням проблем, пов'язаних із розвитком економіки знань, займаються ряд вітчизняних науковців, таких як Ю.Бажал, А. Гальчинський, В. Геєць, Л. Мусіна, Л. Федулова, А. Чухно та інші [16-20].

Основні результати досліджень. Економічний словник за редакцією Й. Завадського дає наступне визначення поняття “принцип” (англ. principle) – головне, вихідне положення, правило діяльності організації в якій-небудь сфері або правило поведінки особи [21, с. 250].

Отже, під принципами інноваційного розвитку підприємства будемо розуміти ключові правила діяльності, що забезпечать нарощування та реалізацію інноваційних можливостей організації, використовуючи її внутрішні резерви та зовнішні можливості.

За С. Ілляшком, підприємство, що стало на інноваційний шлях розвитку, повинне функціонувати згідно з принципами:

- адаптивності – прагнення до підтримання певного балансу зовнішніх і внутрішніх можливостей розвитку (внутрішніх спонукальних мотивів діяльності підприємства, і зовнішніх, що генеруються ринковим середовищем);
- динамічності – динамічне приведення у відповідність цілей і спонукальних мотивів (стимулів) діяльності підприємства (у тому числі його власників, менеджерів, фахівців, працівників);
- самоорганізації – самостійне забезпечення підтримки умов функціонування, тобто самопідтримка обміну ресурсами (інформаційними, матеріальними, фінансовими) між елементами виробничо-збутової системи підприємства, а також між підприємством і зовнішнім середовищем;
- саморегуляції – коригування системи управління інноваційно орієнтованою виробничо-збутовою діяльністю підприємства відповідно до змін умов функціонування;
- саморозвитку – самостійне забезпечення умов тривалого виживання і розвитку підприємства на основі розроблення, створення і просування інновацій на ринок (відповідно до його місії і прийнятої мотивації діяльності).

На цих принципах повинна функціонувати і система управління інноваційним розвитком суб'єктів господарської діяльності [3, с. 44-45].

О. Полінкевич пропонує доповнити наданий перелік принципів наступними:

- принцип системності, до якого відносять цілісність, структурність, взаємозалежність системи і зовнішнього середовища, ієрархічність, множинність описів кожної системи;
- принцип динамічності, що пов'язаний із постійною зміною ролі і значення систем (підсистем) залежно від стану навколишнього середовища, цілей підприємства, спонукальних мотивів (стимулів) діяльності підприємства (включаючи його власників, менеджерів, фахівців, працівників);
- принцип адаптивності, що полягає в самопідтримці обміну ресурсами між елементами виробничо-збутової системи підприємства, а також між підприємством і зовнішнім середовищем; коригуванні системи управління виробничо-збутовою діяльністю підприємства відповідно до змін умов функціонування; самовдосконаленні з метою забезпечення умов тривалого виживання підприємства відповідно до його місії і прийнятої мотивації діяльності;
- принцип комплексності, що передбачає управління інноваційним розвитком суб'єктів господарювання у межах, окреслених методами державного і регіонального регулювання, шляхом орієнтації їхньої маркетингової, а через неї інноваційної, інвестиційної і виробничо-збутової діяльності щодо виявлення і всебічного використання існуючих і перспективних ринкових можливостей, підтримуючи при цьому певний баланс зовнішніх і внутрішніх можливостей розвитку з

метою досягнення успіху в конкуренції, максимізації поточних і перспективних доходів;

- принцип орієнтації на інноваційний шлях розвитку, що передбачає орієнтацію суб'єкта господарювання на безупинні пошук і використання нових способів і сфер реалізації свого потенціалу в мінливих умовах зовнішнього середовища відповідно до обраної місії і прийнятої мотивації діяльності;
- принцип балансу інтересів суб'єктів інноваційного процесу, що полягає в тому, що виробництво і реалізація новачків мають приносити вигоди всім (в ідеалі) учасникам інноваційного процесу;
- принцип "розумної" орієнтації новачків на задоволення потреб і запитів споживачів;
- принцип підтримки рівноваги між споживанням і відновленням природних ресурсів, впливаючий із проблеми обмеженості природних ресурсів;
- принцип альтернативності варіантів розвитку, який передбачає необхідність розробки кількох варіантів перебігу подій і відповідних ринкових стратегій: як мінімум оптимістичну, найбільш імовірну і песимістичну;
- принцип підтримки компромісу між ступенем ризику й очікуваними результатами (принцип виправданого ризику);
- принцип гнучкого реагування передбачає, що підприємство має оперативно перебудовувати свою діяльність, вибираючи саме ті варіанти розвитку, що відповідають новій ситуації на ринку і наявному потенціалу;
- принцип "розумної крайності" ринкових позицій означає, що підприємство має орієнтуватися на ніші ринку або на роботу на більшості ринкових сегментів (в ідеалі на весь ринок у цілому);
- принцип визначення пріоритетів інноваційного розвитку, що означає вибір конкретних шляхів розвитку, які б забезпечували досягнення поточних та стратегічних цілей підприємства [22].

Р. Квасницька та С. Ардашкіна виділяють наступні принципи інноваційної діяльності підприємства:

- пріоритет інновацій над традиційним виробництвом;
  - економічність інноваційного виробництва (досягнення комерційного успіху);
  - гнучкість (під нову ідею створюється самостійна інноваційна структура, що може бути абсолютно непридатною для вирішення інших проблем);
  - комплексність (кардинальна інновація, як правило, викликає появу цілої сукупності супутніх їй більш незначних нововведень) [23, с. 249].
- М. Римар та Н. Ликун вважають, що перелік принципів, на яких повинна ґрунтуватись інноваційна діяльність, має містити:
- принцип економії, що полягає у впровадженні тих інноваційних програм, які в підсумку дозволять підприємству мінімізувати витрати (часу, коштів, праці тощо);
  - принцип ритмічності, що полягає у постійному (чи періодичному) здійсненні інноваційної діяльності підприємством, що не лише забезпечить постійний темп оновлення, але й дозволить оптимально розподіляти та використовувати фінансові ресурси;
  - принцип адаптації, що дозволить підприємству швидко реагувати на зміни в середовищі та оперативно реагувати на них з максимальною віддачею;
  - принцип взаємоузгодженості, що полягає у відсутності суперечностей між цілями підприємства, його стратегією, маркетинговою орієнтацією та інноваційною діяльністю;
  - техніко-економічний принцип, що покликаний об'єктивно оцінити власні можливості підприємства з фінансування та реалізації інноваційних програм;
  - принцип ризику, який передбачає і враховує ризики інноваційної діяльності та можливі шляхи їх уникнення;
  - принцип масштабності, що полягає у можливості залучення не лише внутрішніх ресурсів підприємства (кадрів, фінансів, ідей), а й зовнішніх (консультантів, кредитів, венчурного капіталу тощо);
  - принцип поверненості та прибутковості, що передбачає окупність та прибутковість вкладених в інновації коштів, адже інновації є, по суті, ризиковими інвестиціями [24, с. 363].

З огляду на те, що інноваційний розвиток на базі принципів економіки знань передбачає функціонування підприємства враховуючи поєднання принципів інноваційної діяльності та економіки знань, розглянуті правила діяльності організації повинні бути доповнені такими, що висуває перед ними знання економіка.

Цікавими у даному контексті є дослідження Л. Мельника, що виділив наступні принципи економіки знань:

- принцип триєдності природних начал. Функціонування і розвиток систем, наявних у природі й суспільстві, відбуваються на основі триєдності сутнісних начал: матеріально-енергетичної потенції, інформаційної реальності і синергетичного феномену. Взаємодіючи, вони формують єдиний механізм, відтворюють функціональні особливості природної сутності. Енергетичні потенціали системи, які створює речовинно-енергетична природа, зумовлюють здатність системи виконувати роботу (змінюватися або підтримувати свої параметри). Інформаційні характеристики, закріплені пам'яттю системи, забезпечують упорядкованість реалізації потенціалу. Синергетичні властивості викликають взаємодію окремих частин системи між собою, унаслідок чого вони діють узгоджено, об'єднуючись у єдине ціле. Максимальної ефективності система досягає тоді, коли кожна із згаданих груп чинників триєдиного механізму формування системи відповідає цілям і завданням її функціонування;
- принцип забезпечення самовідтворення систем. Під час переходу до інформаційного суспільства, у якому зростають темпи соціально-економічного розвитку, актуалізується такий принцип: соціальне і технічне проектування повинно забезпечувати створювані системи механізмами самовідтворення і самовдосконалення;
- принцип забезпечення самоорганізації систем. Потрібно не тільки сконструювати систему, здатну виконувати певні робочі функції, але й оснастити її механізмом, який би відтворював матеріально-енергетичне забезпечення і налагодження на оптимальний режим функціонування, зокрема адаптацію до змін зовнішнього середовища. Для проектування інженерних і соціальних систем потрібні технічні й організаційні передумови самоорганізації, що зумовлює їхнє функціонування в найефективніших стаціонарних режимах;
- принцип системності життєвого циклу. В економіці знань майбутнього неминуче постане завдання переходу від проектування виробів до проектування їхніх життєвих циклів у всій складності та різноманітності системних зв'язків, включаючи фази завершення "життя" виробів і технологій, тобто досягнення замкненості цих циклів;
- принцип урахування коеволуції систем. Під час технічного і соціального проектування потрібно враховувати темпи і траєкторії еволюції створюваних систем, що саморозвиваються, а також можливі наслідки їхньої коеволуції з іншими системами. Доцільно передбачити механізми зовнішнього і внутрішнього блокування створюваної сутності, якщо її існування становитиме загрозу для людини, природи та інших важливих систем;
- принцип інструменталізації триєдиного еволюційного механізму. За допомогою зміни передумов прояву чинників триєдиного еволюційного механізму (мінливості, спадковості, добору) можна регулювати темпи розвитку систем, наприклад соціально-економічних, прискорюючи чи вповільнюючи їх;
- принцип оптимізації співвідношення стабільних і змінних компонентів. Для стійкого розвитку системи потрібно дотримуватися оптимального співвідношення її стабільних і змінних компонентів;
- принцип використання ефекту розширення простору-часу. Ефект "розширення" простору-часу, зумовлений інтенсифікацією інформаційної діяльності, дає підстави сформулювати такий принцип: прийняття рішень із розвитку соціально-економічних систем має базуватися на максимальній реалізації накопиченого інформаційного потенціалу в просторі і часі;
- принцип технологізації трансформацій. Важливою ознакою майбутніх трансформацій має стати їхній біфуркаційний характер. На відміну від адаптаційних змін (за яких система зберігає основні властивості структури, більшість своїх функцій і внутрішньосистемних зв'язків), біфуркації спричиняють значні якісні зміни, завдяки яким перебудовуються зв'язки між елементами системи, їхній характер стає нелінійним, виникає багатоваріантність продовження траєкторії розвитку системи, створюються передумови безповоротності такого стану, що його система сприймає як кризу, колапс, катастрофу. В умовах частих соціально-економічних змін доцільно сформулювати принцип необхідності розроблення і вдосконалення технології здійснення типових процедур біфуркаційних трансформацій у техніці й економіці;
- принцип дематеріалізації трансформаційних процесів (принцип трансформера). Трансформації в економіці відбуваються дедалі частіше й коштують щораз дорожче. Людина постійно змінює ставлення до виробничих технологій і споживчих товарів, проте майже не змінюються технології самих трансформацій. Вони, як і раніше, залишаються ресурсо- і капіталоемними. Перехід до економіки знань спонукає до дематеріалізації трансформаційних процесів, зокрема, за допомогою тотального розвитку "принципу трансформера", що дає змогу максимально змінювати інформаційний зміст за мінімальної заміни матеріального складника систем [25, с. 20-26].

Огляд розглянутих у науковій літературі принципів інноваційної діяльності та економіки знань дозволив зробити висновок про можливість їх класифікації за такими групами:

1. Принципи, що визначають необхідні характеристики системи.
2. Принципи, що відображають особливості економіки знань.

3. Принципи організації подальших дій.

До принципів, що визначають необхідні характеристики системи, віднесемо наступні:

- принцип динамічності – пов'язаний з необхідністю швидкої переорієнтації підприємства у відповідності з новими викликами зовнішнього середовища, в тому числі спричиненими становленням економіки, що базується на знаннях;
- принцип самовдосконалення – включає такі характеристики організації як самоорганізація, саморегуляція, саморозвиток, самонавчання. Засобами проектування система має бути забезпечена механізмами самовдосконалення, здатними налагоджувати підприємство на оптимальний режим функціонування у відповідності із викликами зовнішнього середовища;
- принцип комплексності – передбачає об'єднання зусиль держави, регіональної влади, наукового та освітнього секторів, бізнесових структур, громадськості у напрямі активізації інноваційного розвитку, використовуючи переваги розвинутої економіки знань;
- принцип обґрунтованості – полягає в узгодженості дій всіх учасників ланцюгу “держава – освіта – наука – бізнес” в контексті прийняття рішень з активізації інноваційного розвитку, виходячи з об'єктивних потреб ринку. Це означає, що потреби у підготовці спеціалістів необхідних спеціальностей та кваліфікації, у проведенні наукових досліджень та розробок за актуальними напрямками, продиктовані зовнішнім середовищем, будуть задоволені освітнім та науковим секторами та створюють підґрунтя для продукування, трансферу та комерціалізації знань бізнесовим сектором. Завданням держави у даному напрямі є координація та стимулювання інноваційного розвитку, враховуючи потреби, ресурси та можливості усіх учасників процесу;
- принцип адаптивності – пояснюється необхідністю переходу підприємства на роботу в умовах економіки знань, що вимагає проведення відповідних організаційних трансформацій відповідно до нових викликів зовнішнього середовища;
- принцип ефективності – передбачає перевищування ефектів від активізації інноваційного розвитку над витратами на його стимулювання. Варто відмітити, що ефекти можуть бути як економічними, які в більшості випадків легко виміряти в грошовому виразі, так і соціальними, що виражаються головним чином у якісних показниках;
- принцип альтернативності варіантів розвитку – передбачає необхідність прогнозування інноваційного розвитку підприємства та пов'язаний із мінливістю зовнішнього середовища, швидке та безболісне пристосування до змін в якому можливе лише за умов наявності альтернативних сценаріїв перебігу подій;
- принцип балансу інтересів суб'єктів інноваційного розвитку – полягає в забезпеченні інтересів усіх учасників процесу продукування, трансферу та комерціалізації знань;
- принцип ресурсного забезпечення інноваційного розвитку – пов'язаний із необхідністю залучення різного роду ресурсів (матеріальних, фінансових, людських, інформаційних) для забезпечення управління процесом.

Принципи, що відображають особливості економіки знань, формуються, виходячи з наступних її ознак на рівні підприємства:

1. Індивідуалізація товару. Товар переходить з масової в індивідуальну стадію. Важливо не просто створити новий екземпляр товару, важливо створити новий вид товару. Це вимагає абсолютно інших економічних умов та абсолютно іншого відношення до тих, хто створює цей товар. Потрібна абсолютно інша технологія виробництва: не просто конвеєрна лінія, що випускає один за другим все нові і нові практично тотожні один одному екземпляри даного товару, а специфічна організація виробництва унікальних зразків товару на основі нових унікальних знань. Підприємство буде конкурентним тільки тоді, коли воно здатне створювати, виробляти та продавати саме такі товари.
2. Індивідуалізація угод. Дана особливість впливає з попередньої, адже якщо індивідуальний товар, то індивідуальна кожна угода. В такій ситуації не може бути масової ціни, є лише поняття індивідуальної ціни та індивідуальної трансакції.
3. Різноманітність функцій знань (знання як товар, фактор виробництва, засіб тезаврації, засіб управління).
4. Персоналізація знання. Людина, яка не володіє потрібними знаннями, не здатна випустити новий індивідуалізований товар, не здатна зайняти ніякої ніші на ринку.
5. Необхідність професійного середовища для виробників знань.
6. Поєднання суперництва і співробітництва між агентами на ринку знань. Якщо в економіці матеріальних благ важлива конкурентоздатність виробників, то в економіці знань – здатність до співробітництва, тобто конкордоздатність.
7. Замість конкуренції підприємств і корпоративних конфліктів виникає новий тип відносин між агентами, який можна назвати “кооперативом” та “конкоперативом” [26, с. 129-130].

Отже, до принципів, що відображають особливості економіки знань, віднесемо:

- принцип індивідуалізації виробництва, збуту та споживання – впливає з глобальних тенденцій індивідуалізації попиту та пропозиції та виступає фактором їх забезпечення. Процеси розвитку економіки знань породили необхідність пристосування продукту під конкретного споживача. У таких умовах секретом успіху підприємства сьогодні є навіть не задоволення існуючого попиту, а управління його формуванням;
- принцип багатофункціональності знань – пов'язаний з різноманітністю функцій знань у новій економіці;
- принцип персоналізації знань – означає те, що знання у всій їх багатогранності та з усіма можливостями їх практичного використання уособлюються в людині, яка є передумовою їх ефективного використання за призначенням;
- принцип професійного середовища – впливає із ролі людського фактор у процесах розвитку економіки знань, що розкривається у повній мірі в професійному середовищі – “осередку знань”;
- принцип конкордоздатності – передбачає здатність підприємств до взаємовигідного співробітництва, не виключаючи рушійної сили конкуренції в процесах інноваційного розвитку.

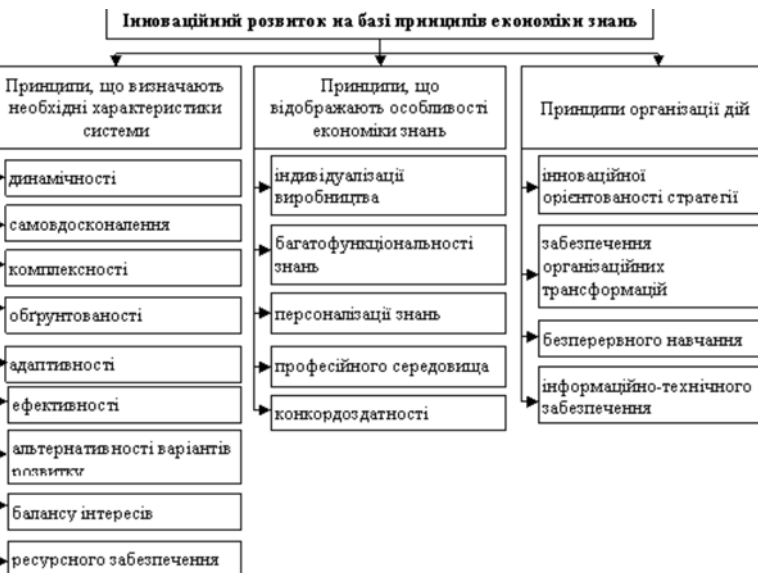
Крім того, принципи економіки, що базується на знаннях, пов'язані з її основними вимогами до елементів, що формують знаннєву характеристику організації. Набір цих елементів містить:

- стратегію підприємства, направлену на підтримку інноваційного розвитку організації на базі принципів економіки знань;
- розвинуту інноваційну систему підприємства;
- ефективну систему безперервного навчання персоналу;
- сформовану інформаційну систему підприємства.

Зазначені детермінанти переходу компаній на роботу в умовах економіки знань диктують наступні принципи, що визначають напрями організації подальших дій для підприємств:

- принцип інноваційної орієнтованості стратегії підприємства – передбачає використання у якості вагомого інструменту досягнення цілей компанії стратегії інноваційного розвитку, яка скеровує дії організації у відповідності до внутрішніх та зовнішніх умов господарювання та передбачає багатоваріантність сценаріїв перебігу подій;
- принцип забезпечення організаційних трансформацій – впливає з необхідності побудови ефективної інноваційної системи підприємства, передумовами якої є зміни в організаційній структурі, корпоративній культурі, системі управління персоналом тощо.
- принцип безперервного навчання – пов'язаний з високою швидкістю оновлення знань та застарілої інформації. На сьогоднішній день умовою успішності підприємств виступає здатність та забезпечення мотивації до постійного накопичення знань шляхом навчання та самонавчання персоналу;
- принцип інформаційно-технічного забезпечення – передбачає прискорення процесів створення, передачі та впровадження знань з використанням можливостей розвинутої інформаційної системи підприємства.

Схематично класифікацію принципів інноваційного розвитку та економіки знань подано на рис. 1.

Рис. 1. Передумови інноваційного розвитку на базі принципів економіки знань

Варто відмітити, що необхідність забезпечення інноваційного розвитку через реалізацію принципів економіки знань актуальна не лише для окремих компаній, але й для економічної системи в цілому. Більш того, інноваційний розвиток підприємств на базі принципів економіки знань повинен ґрунтуватись на загальнонаціональних правилах функціонування, які висувають нові умови господарювання.

На сьогоднішній день Законом України “Про інноваційну діяльність” [27] визначено наступні принципи державної інноваційної політики:

- орієнтація на інноваційний шлях розвитку економіки України;
- визначення державних пріоритетів інноваційного розвитку;
- формування нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності;
- створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу;
- забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності;
- ефективне використання ринкових механізмів для сприяння інноваційній діяльності, підтримка підприємництва у науково-виробничій сфері;
- здійснення заходів на підтримку міжнародної науково-технологічної кооперації, трансферу технологій, захисту вітчизняної продукції на внутрішньому ринку та її просування на зовнішній ринок;
- фінансова підтримка, здійснення сприятливої кредитної, податкової і митної політики у сфері інноваційної діяльності;
- сприяння розвитку інноваційної інфраструктури;
- інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності;
- підготовка кадрів у сфері інноваційної діяльності.

Як бачимо, даний набір принципів направлений на формування ефективної інноваційної системи та повинен бути підсилений групами принципів розвитку освітньої, наукової сфер, формування інформаційної інфраструктури, е-уряду, забезпечення інституційного режиму.

Основні принципи, сформовані з точки зору реалізації формули інноваційного типу соціально-домінантного розвитку України “знання – можливість – мотивація – дія – результат”, запропоновані О. Євсєєвою:

- стратегічне цілепокладання визначається необхідністю бачення довгострокової перспективи розвитку України на основі активізації та розвитку наявного потенціалу з опорою на розробку стратегії соціально-домінантного розвитку територій;
- забезпеченість ресурсами припускає наявність необхідного потенціалу для реалізації інноваційного типу соціально-домінантного розвитку;
- баланс інтересів і соціальної відповідальності є найважливішою мотивацією та встановлює правила функціонування і взаємодії національних агентів через формування відповідних інститутів;
- інтеграція ділової та соціальної активності різних усередині – і міжрегіональних агентів, що сприяють росту загальної інноваційності, і конкурентоспроможності системи соціально-домінантного розвитку територій;
- результативність припускає отримання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного та інших результатів від впровадження інновацій, а також безпосереднє формування системи оцінювання здійснюваних заходів [28].

Такий набір принципів цікавий з точки зору управління процесом інноваційного розвитку, разом з тим, як і попередній, повною мірою не розкриває необхідних елементів для сформованості економіки, що базується на знаннях.

Однак, у загальних рисах макrorівневі принципи відображають положення інноваційного розвитку підприємства на базі принципів економіки знань. Це слугує додатковим аргументом на користь багаторівневого управління інноваційним розвитком на базі принципів економіки знань, що забезпечить отримання синергічного ефекту усіма його суб'єктами.

Висновки. Отже, важливою ознакою інноваційного розвитку підприємства на базі принципів економіки знань є його керуваність, що передбачає розробку механізму управління зазначеним процесом для підвищення його ефективності. У цьому контексті виникає питання виміру успіху підприємства (держави / регіону) у напрямі активізації інноваційного розвитку на базі принципів економіки знань, визначення критеріїв такої оцінки, адже лише ретельна діагностика дозволить виявити слабкі сторони та резерви підвищення ефективності дій. Результати діагностики інноваційного розвитку підприємства на основі принципів економіки знань стануть інформаційною базою для формування механізму управління зазначеним процесом. Саме ці питання формують перспективи подальших досліджень у цьому напрямку.

Література:

1. Інноваційний розвиток промислових підприємств: аналіз та оцінки: монографія / [М.П. Войнаренко, А.В. Череп, Л.Г. Олейнікова, О.В. Череп]. – Хмельницький: ХНУ, 2010. – 437 с.
2. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України: в 3 т. / [За ред. акад. НАН України В.М. Гейця, акад. НАН України В.П. Семиноженка, чл.-кор. НАН України Б.С. Кваснюка]. – К.: Фенікс, 2007. – Т.1: Економіка знань – модернізаційний проект України. – 2007. – 544 с.
3. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: [підручник] / С.М. Ілляшенко. – Суми: ВТД – Університетська книга, 2010. – 334 с.
4. Стадник В.В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / В.В. Стадник, М.А. Йохна. – К.: Академвидав, 2006. – 464 с.
5. Тарнавська Н. Побудова концепції управління конкурентоспроможністю суб'єктів господарювання на засадах інноваційного розвитку / Наталія Тарнавська // Економіст. – 2010. – № 9. – С. 30-41.
6. Белл Даниел. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Даниел Белл; [пер. с англ. В.Л. Ингоземцев]. – М.: Academia, 1999. – 787 с.
7. Brzezinski Z. Between Two Ages: America's Role in the Technetronic Era / Z. Brzezinski. – New York: Viking Press, 1970. – 334 p.
8. Drucker P.F. Post-Capitalist Society / Peter Ferdinand Drucker. – New York: Harper Business, 1993. – 232 p.

9. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс; [пер. с англ. под. науч. ред. О.И. Шкаратана]. – М.: ГУВШЭ, 2000. – С. 77.
10. Porat M. The Information Economy: Definition and Measurement / Marc Porat. – Washington: US Department of Commerce, Office of Telecommunications, 1977. – 224 p.
11. Sveiby Karl-Erik. Success Factors for the Knowledge-based Organisation [Электронный ресурс] / Karl-Erik Sveiby. – 2003. – Режим доступа: <http://www.sveiby.com/articles/TNET+success+factors.htm>.
12. Toffler A. The third wave / Alvin Toffler. - New York: Bantam Books, 1989. – 537 p.
13. Иноземцев В.Л. Концепция постэкономического общества: теоретические и практические аспекты: дис. доктора эк. наук: 08.00.01 [Электронный ресурс] / Владислав Леонидович Иноземцев. – М., 1998. – 392 с. – Режим доступа: <http://postindustrial.net/1998/09/koncepciya-postekonomicheskogo-obshhestva-teoreticheskie-i-prakticheskie-aspekty-2/>.
14. Макаров В.Л. Микроэкономика знаний / В.Л. Макаров, Г.Б. Клейнер. – М.: Экономика, 2007. – 208 с.
15. Клейнер Г.Б. Становление общества знаний в России: социально-экономические аспекты / Г.Б. Клейнер // Общественные науки и современность. – 2005. – №3. – С. 56-69.
16. Бажал Ю.М. Знаннєва економіка: слово та діло / Ю.М. Бажал // Монітор конкурентоспроможності. – 2008. – № 1-2. – С. 67-70.
17. Економіка знань: виклики глобалізації та Україна / Національний інститут стратегічних досліджень / А.С. Гальчинський (заг. ред.). – К., 2004. – 261 с.
18. Мусіна Л.О. Основні засади переходу до економіки знань: перспективи для України / Л.О. Мусіна // Економіка і прогнозування. – 2003. – №3. – С. 87-108.
19. Федулова Л.І. Інноваційна економіка: [підручник] / Л.І. Федулова. – К.: Либідь, 2006. – 480 с.
20. Чухно А. Актуальні проблеми стратегії економічного і соціального розвитку на сучасному етапі / А. Чухно // Економіка України. – 2004. – №4. – С. 15-23.
21. Завадський Й.С. Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: Кондор, 2006. – 355 с.
22. Полінкевич О.М. Принципи інноваційної діяльності в управлінні підприємством [Електронний ресурс] / О.М. Полінкевич // Луцький національний технічний університет. – Режим доступа: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_em/2010_7_2/37.pdf.
23. Квасницька Р.С. Особливості інноваційної діяльності підприємств у сучасних умовах / Р.С. Квасницька, Н.С. Ардашкіна // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2009. – №6, Т. 3. – С. 247-251.
24. Римар М.В. Етапи та принципи здійснення інноваційної діяльності підприємства / М.В. Римар, Н.В. Ликун // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Проблеми економіки та управління. – 2012. – № 725. – С. 360-365.
25. Мельник Л. Формування економіки знань, або принципи організації майбутнього / Л. Мельник // Вісник НАН України. – 2010. – №6. – С. 19-28.
26. Клейнер Г.Б. Микроэкономика знаний и конкурентоспособность предприятий / Г.Б. Клейнер // Современная конкуренция. – 2007. – №3. – С. 128-131.
27. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 р. №40-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
28. Євсєєва О.О. Формула і основні принципи інноваційного типу соціально-домінантного розвитку України [Електронний ресурс] / О.О. Євсєєва // Українська державна академія залізничного транспорту. – Режим доступа: http://www.rusnauka.com/17_AVSN_2012/Economics/15_113034.doc.htm.

Стаття надійшла до редакції 19.04.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"